

22 באפריל 2020

ד"ר חיים ויסמונסקי, עו"ד
מנהל מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה
משרד המשפטים

שלום רב,

הנדון: פרסום מדיניות אכיפת הוראות הבידוד והגבלות פעילות
פנייתי מיום 6.4.20; תשובתך מיום 8.4.20 (סמך: 2020-1102)

1. אנו מודים לך על תשובתך המהירה לפנייתנו ועל הפירוט בקווים כלליים של מדיניות האכיפה הפלילית והמנהלית בתקופת משבר הקורונה. אלא שדווקא הפירוט של המדיניות במכתבך חידד את הצורך הדחוף בפרסום של **מסמכי המדיניות המלאים לכלל הציבור**.
2. למרבה הצער, במכתבך חזרת על הטענה כי מדובר במדיניות בשלבי עיצוב מבלי להתייחס לטענות הנגד המפורטות שהעלתי במכתבי בעניין. כאמור, החריג הקבוע בסעיף 9(ב)(2) לחוק לא נועד למצבים בהם הנחיה מנהלית כבר **מיושמת בפועל**. העובדה שהמדיניות משתנה באופן תכוף לא הופכת אותה למדיניות שנמצאת "כל העת בשלבי עיצוב", שהרי בכל רגע ורגע קיימת מדיניות מסוימת שמיושמת בשטח ומתווה את התנהלות התביעה והמשטרה בפועל ביחס לאכיפת ההוראות שנמצאות בתוקף באותה העת.
3. הטענה כאילו מדיניות שמשתנה באופן תכוף ראוי שלא תפורסם בשל החשש שמא תטעה את הציבור משוללת יסוד. הנחיות מעצם טבען מתעדכנות מעת לעת. בתקופה זו השינויים תכופים הרבה יותר ולכן תקנות משתנות באופן תדיר וכך גם הנחיות משרד הבריאות ומשרדים נוספים. אין כל הצדקה להחריג את הפרקליטות מחובה זו לעדכן את ההנחיות ולפרסמן. בכל רגע נתון קיימת הנחיה מעודכנת שנשלחה ליידוע הפרקליטים בשטח והיא ממשיכה לעמוד בתוקף עד לעדכונה בהנחיה חדשה או מכתב שמבטל אותה. ככל שיש חשש להטעיית הציבור, ניתן לציין כי מדובר ב"הוראת שעה" שכפופה לשינויים תכופים וכן להקדים לנוהל הצהרה (disclaimer) שתבהיר את הצורך לחזור ולבדוק את הנוהל המפורסם.
4. דווקא בתקופה זו של שינויים תכופים בחקיקה ובהוראות המסדירות את חיינו קיים אינטרס מוגבר בשקיפות ובהנגשת המידע לציבור. כך פועלות כלל הרשויות וראוי כי מערכת אכיפת החוק תשמור ביתר שאת על עקרונות אלה בתקופה זו.
5. רק לפני זמן קצר התגאה פרקליט המדינה לשעבר, שי ניצן, כי: "עד עתה, כתבנו וחידשנו למעלה מחמישים הנחיות מקיפות ומקצועיות, **את כולן אנו מפרסמים מיום הוצאתן, באתר האינטרנט של פרקליטות המדינה**" (דבר פרקליט המדינה, "משפט מפתח – כתב העת של פרקליטות המדינה", עמ' 5, אוגוסט 2019).

6. הסתרת ההנחיות מהציבור מנוגדת למושכלות ראשוניים והיא מאפשרת שרירות וחוסר אחידות באכיפת החוק. דבריו של כבוד השופט חשין בבג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד, פ"מ מו(3) 501, 514 (1992) כאילו שנכתבו על ימינו אנו:

"השאלה, אם יוכל אדם לפטור עצמו בקנס מינהלי או אם יהיה עליו לעמוד לדין פלילי, אין זה ראוי כי יוכרע בה על דרך של משחק במחבואים בין האזרח לבין הרשות. הנחיות הפרקליטות חייבות להתפרסם לרבים, כדי שהרבים יכלכלו מעשיהם על פיהן ויידעו גבולותיה שלעבירה מינהלית; וגמישותו של שיקול הדעת המוקנה לרשות יוכל לעמוד לה כדי שלא יערימו עליה. הסתרת ההנחיות מהאזרח, לבד מכך שהיא נוגדת מושכלות ראשוניים במשטר דמוקרטי - ומוסיפה היא ומאפשרת שרירות בעשייה - אין בה לא סבירות ולא היגיון: אליבא דכולי עלמא זכאי נאשם לדעת אותם טעמים שהביאו להגשת כתב-אישום נגדו, ומשיידע את אלה, תתגלה לו ממילא מדיניות הרשות, במישרין או בעקיפין"

7. אין להסתפק בקווים המנחים בלבד, דוגמת אלו שפורטו במכתבכם, משום שנתרו פרטים רבים נסתרים ומשכך דווקא פרסום חלקי של המדיניות מייצר אי וודאות ובלבול. פרסום ההנחיות נועד לספק וודאות לכל הצדדים בהליך הפלילי ומשכך אין זה סביר לפרסם רק חלק מהמדיניות.

8. ברור שבתקופה זו מוטל על כלל הרשויות נטל כבד לעדכן באופן תכוף את ההוראות והנהלים שנמצאים בתוקף בכל רגע נתון ולהנגישם לציבור. כך עושים משרדי הממשלה השונים וכך ראוי כי תעשה גם הפרקליטות בסוגיה שהשפעתה על חירויות הפרט מרחיקת לכת.

9. בטרם סיום, נבקש לדעת האם גובשה גם מדיניות חדשה בעבירת הפצת מידע כוזב וזאת לאור הידיעות על עליה במספר החקירות בגינה בתקופת המשבר הנוכחי.

10. לסיכום, סירובכם לפרסם את ההנחיות מנוגד להוראות החוק והפסיקה והוא פוגע באמון הציבור ובאינטרס הציבורי להבטיח אחידות ושקיפות באכיפת החוק. לאור כל האמור אנו מבקשים כי מדיניות האכיפה שגובשה תפורסם ותונגש לציבור בדחיפות.

בכבוד רב ובברכה,



אן סוצ'ין, עו"ד